

4 CENTESIMI

4 P A R E

4 HELLES

Preprodaja za Monarhiju
iznosa 4 K za 3 mjeseca.
Pojedini broj 4 para.

Abbonamento per la
Monarchia: Corone 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 4 cent.

Abbonament für die
Monarchie: Vierteljahrs
4 K, einzelne Nummer
4 Heller.

Izlazi svaki utorak, četvrtak i
subotu u 3 ure po podne.

Erscheint jeden Dienstag, Do-
nerstag u. Samstag um 3^h nachm.

Erscheint jeden Dienstag, Do-
nerstag u. Samstag um 3^h nachm.

Za svjetlo objava u
„Malom oglašivačkom“ plaća
se za svaki rječ 2 para.
Najmanja prijava 30 p.

Per le inserzioni d'avis
nel „Notiziario d'affari“
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minima
30 centesimi.

Jedna Wort im „Kleinen
Anzeiger“ kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 30 h.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA i dr. PULA — Via Stalla br. 1

POZIV

XVII. redovitu glavnu godišnju skupštinu
družbe sv. Cirila i Metoda za Istru
koja će se držati u nedjelju,
dne 5. lipnja 1910. u gradu Cresu.

RASPORED:

- I. U 8 sati u jutro bit će u župnoj
crkvi sv. misa;
- II. U 3 sata poslije podne držat će
se u prostorijama „Narodnog
Doma“ skupština sa slijedećim
dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Čitanje zapisnika posljednje glavne
skupštine;
3. Izvješće tajnika;
4. Izvješće blagajnika;
5. Izvješće nadzornog vijeća;
6. Mirobitni predlozi.

(Odnosno na posljednju točku dnevnoga
reda, umoljavaju se ona p. n. gr. skup-
štinski, koji žele na skupštinu podneti ka-
kav predlog, da ga blagovremeno priopite
družbinom Ravnateljstvu barem tri dana
prije skupštine.)

III. Zabava u školskom vrtu, kod koje
će sudjelovati mjesna društvena
elazba Volosko-Opatijska.

OPATIJA, dne 8. svibnja 1910.

Ravnateljstvo

družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru.

Talijansko sveučilište.

Opeta su ga pune njemačke i talijan-
ske novine. Priključuje se naime vrijeme,
kad će se preračunati odbor bečkog par-
lamenta baviti tim pitanjem.

Talijani u Austriji nikad nisu imali
podpunoga sveučilišta, to jest sve četiri
fakultete, naime bogoslovnu, pravoslovnu,
filozofsku i medicinsku. Imali su pogod-
nost, da su se u Innsbuku u Tirolu na
njemačko sveučilište a tako i u Grazu u
Štajerskoj neki predmeti podučavali u
tom jeziku i da su mogli neke ispite po-
lagati talijanski. Ta pravica glede ispita
ostala jim je, a pred nekoliko godina u
predgrađu Innsbuka bila je uvedena pod-
puna pravoslavna fakulteta, nu tu je po-
dućavanje prestalo, jer je među Niemci
i Talijani bilo nastalo smutnje i tepeži.

Pred nekoliko godina bila je vlada pred-
ložila zakonsku osnovu, da se talijanska
pravoslavna fakulteta namjesti u Roveretu,
u južnom Tirolu, u gradu ne velikom ali
čisto talijanskom.

Nekoliko Njemaca bilo je proti tomu,
jer da oni neće u Tirol talijanske visoke
škole, ma ni u talijanskom dielu zemlje.
Južni dio Tirola, tako zvani Trentino
skoro je posve talijanski po jeziku, pa je
bi se većina parlamenta bila odlučila za
tamo.

Ali onda su se i talijanski gradovi
Tirola redom stali izjavljivati, da oni nebi
primili talijansko sveučilište tamo, jer da
ono mora biti u Trstu.

Talijani Trsta i ostali po Primorju ta-
kođer su počeli vapiti kao jedan „Trie-
ste o nulla“, to je t, da će onu visoku
školu ili u Trstu ili nigdje.

Svakomu, koji vidi dalje od nosa mo-

ralo je biti jasno, da talijanske kolovodje
računaju ovako: Ili će nam Austrija dati
visoku školu u Trstu, onda ćemo mi oja-
čati i laglje iznaredjivati Hrvatsku i Slo-
vensku mladež od nauke, a po ojoj i
narod, — ili nam Austrija toga neće do-
zvoliti baš gdje hoćemo mi, onda ćemo
(tobože) sa razlogom pisati po svim no-
vinama i bučiti, kako nam Austrija neđa
škole, kako ubija svaki naš napredak i
slobodu i tako dalje.

Bez sumnje tako su Talijani računali.
Vlada u Beču, videć protimbu jednog
diela Njemaca proti talijanskoj visokoj
školi u Tirolu, i nehtijue udovoljiti Tali-
janin baš za Trst, kad može biti i drug-
dje, predložila je novu osnovu tako, da
bi pravoslavna fakulteta talijanska imala
biti baš u Beču.

U Beču je Talijana mnogo. Na dvoru
Cesara i kralja njihov se je jezik i knjige
negda pjestovalo kao ničiji drugi, a i
sada ga mnogi znaju. U Beču Talijani
imaju i svoju »nacionalnu« katoličku crkvu
i župnika, kojeg biraju sami.

Eto dakle, da bi i njihova visoka škola
mogla tipto biti u Beču. Ali oni hoće po
što po to, baš da bude u Trstu, jer kako
ama već rekli, laglje bi onda talijanli
Slovinci i Hrvate po Primorju i po Dal-
maciji i laglje bi u Trstu sa koju hiljadu
mladih zanesenih ljudi rogoborili da će
pod kralja i pod kraljevstvo talijansko.

Kad je vlada dala zakonski predlog za
Beč, onda su ustali proti tomu dobrim
dielom Njemci, jer oni hoće da očuvaju
čisto obilježje Beča u njemačkoj knjizi i
nauci.

Tako su Njemci i glede sjedišta visoke
talijanske škole u Beču iz početka bili
razdvojeni, nego kako je nebi rado imali
ni u Tirolu, tako da ju odrinu od sebe,
sada rečbi, da je velika većina njemačkih
zastupnika za sjedište Trst.

Prema tomu ove »dvoje doba skoro sve
njemačke novine pišu u prilog Trsta.

Rečbi da su se Njemci domislili, da bi
ovom prilikom mogli dobiti u Trstu nje-
mačku trgovačko-pomorsku akademiju, iz
koje bi brzo poplavili parobrode kao ka-
petani i tenenti i mašinisti, jer potisnuli
naš svijet, koji se je na moru rodio i od-
gojio, od svake bolje službe i plaće.

Kakovo je naše stanovište u tom pi-
tanju?

Naši zastupnici Hrvati i Slovenci iz
Dalmacije, Istre, Trsta, Kranjske, Gorice,
Štajerske i Koruške — dakako naši —
ustanovili su već pred više vremena, da
će se pri tom pitanju vladati ovako: Neka
se osjigura osnutak slovenskoga sveučil-
lišta u Ljubljani, pak onda slobodno vlad
da daje Talijanom sveučilište, ali u jed-
nom kraju, gdje Talijani bivaju sami na
većem ozemlju. To bi bio južni Tirol
dakle grad Trient ili Rovered, neka biraju
gdje hoće.

A Trst ne, jer je puce (botun) na slo-
vinakoj sukni. Ako će Talijani Trst, oni
treba da prije primorje Hrvate i Slovinci
Primorja (dakle i samog Trsta) za ravno-
pravne državljanke i da jim daju potrebite
škole i trošak zapoje. Bez poštenog do-
govora sa Slovinci, Talijani neće nikada
imati visoke škole u Trstu po našoj volji
A hoće li je dobiti silom, proti volji svih
hrvatskih i slovenskih zastupnika, to se
danas nemože reći.

Kad bi se to dogodilo, onda bi austrij-
ske škole mogle biti staloe, da su prema
hrvatskomu i slovenskom narodu izgrale
zadnju kartu, za kojom bi sjedilo pod-
puno nepouzdanje i mržnja. Jer dok Slo-
vinci u Trstu moraju svojimi žuljevi da
udržuju male škole za hiljade svoje djece,
jer jim te male škole talijanski magistrat
grada Trsta neće da dađe, onda bogme
nije čudo, bude li se naš svijet opirao zubi
i nokti proti velikoj talijanskoj školi pak
baš u Trstu!

U Beču se o tom pitanju talijanske
universe često dogovaraju talijanski za-
stupnici i njemačke stranke i ministri.
Vlada bi rado, da se pitanje riješi za Beč.
Tako ona kaže. Drugi bi rado za Trst.
A mi kažemo, da bi bila zadnja doba, da
se pomislija i na naš narod kako bi mu
se pomoglo u tjelesnom i duhovnom po-
gledu. Naši zastupnici, koliko mogu, o
tom u Beču i rađe, premda neobješaju
svega na veliko zvono, jer je bolje jednu
dobru učinit, nego li tisuću dobrih samo
bunjabiti.

O toj talijanskoj visokoj školi još nije
rečena zadnja riječ. Ta škola, u Trstu, u
našem sredu, davala bi nam suce, advo-
kate, druge znanstvenike, sve čeljad, koja
nebi znala ili nebi htjela znati našega je-
zika, čeljad koja nebi čutila, gdje nas
tišti. Nego će još biti velike borbe prije
nego li sjedište u Trstu bude zakonom
određeno!

Nakon tri godine.

Tri su minula ljeta, od onog doba kada
je dijem cijele naše Istre, istarski Hrvat
slavio veliko narodno slavlje, slavio je
pobjedu nad svojim dotadašnjim krivnikom
nad mrskim Talijanom, koji se nije ustru-
čavao da mu nijeć čak i pravo na op-
stanak u ovoj zemlji, u koju mu se na-
seliše pred vjekove njegviji pradjedovi i
koju je on svojim trudom obradio i zno-
jem natopio.

Duh slobode, koji je uinela u Evropu
francuska revolucija, imao je i u našoj Mo-
narhiji svoje obožavatelje i širitelje, ali
trebalo je skoro cijeli jedan vijek dok su
stav vladavine primi oblik, koji bi barem
izdaleka odgovarao duhu slobodnih načela,
koje su propovjedali zagovaratelji slobode
i jednakosti, a za koje su svi poštenih
narodni toliko vapili a osobito pak slaven-
ski narodi u našoj Monarhiji.

Među ove poštišene spadali smo oso-
bito mi istarski Hrvati i Slovenci, koji
bijamo trte dotadašnjeg izbornog reda.
Premda sačinjavamo skoro dvije trećine
istarskog pučanstva to nije smo uživali ni-
kakova prava. Od petorice istarskih za-
stupnika na carevinskom vijeću, četvorica
pripadahu Talijanima a jedan sam bijaše
naše narodnosti. Za delegacije nije se ni-
kada niti pomislilo imenovati zastupnika,
koji bi predstavljavao istarske Hrvate.

Glasovanje bijaše javno. Izborni red dr-
žao je osobitu zaštitu bogatim klasama,
a u tu spadaju u Istri naši Talijani; njih
stotina izabiraše isto tako po jednog za-
stupnika, kao što i 150.000 našeg naroda.
Izbornom reformom godine 1907. raz-
dijelješe Istru u 6 izbornih kotara, od ko-
jih tri bijahu opredjeljena Talijanima a
tri Hrvatima i Slovincima. Istarski pa-
tnik, koji se je već dugi niz godina borio

da dodje do svojih prava, htjeo se je po-
služiti i ovom prigodom, da ožigode do-
tadašnje postupanje vlade i da, pokaže,
kako pravo, koje mu je dano izbornom
reformom ne odgovara ni je daleka onom
pravu, koje mu patri i po ljudskoj i po
Božjoj pravici.

Novi način izbora, koji je od sada bio
tajni i izravni, pružao mu je osobite po-
godnosti i glede izbornika samih, koji se
ne trebahu više bojati, da će ih njihov
vlastelin ili vjerovnik opaziti kod izbora
za koga on glasuje, a s druge strane ne-
posredni izbor u mnogo je olakšavao iz-
vršenje izborne dužnosti.

Dne 14. svibnja 1907. bio je u Istri
dani pobjede, dan slavlja. Hrvatski zastup-
nici bili su skoro jednoglasno izabrani u
svim trim hrvatskim izbornim kotarima,
dočim Talijani u njihovim trim kotarima
imadahu još, da vode ljutu borbu sa
mrskim im »stevcima«, koji su u dva nji-
hova kotara stavili kao svojeg predlože-
nika, istarskog »čadu« Dr. M. Laginja.

Brzojavna žica razirila je u noći 14.
svibnja 1907. vijest, da slatki Dr. Rizzi
i veliki Dr. Bartoli, moraju da još jed-
nom sadju na megdan sa našim Dr. La-
ginjom. Istarski seljak doviknuo je onog
sretnog za nas dana u broj vladu da ni
Porečki, ni Poljski kotari ne pripadaju
Talijanima već da su to naša, ova kotara
da su nam Hrvatima ukradeni.

Talijari bijahu posvema poraženi. U
prvom kotaru borili se međusobom u
pujskom i porečkom dobili su skoro isti
broj glasova kao i Hrvati, a do uzor iz-
bora dijelilo ih je samo kratki razmak
vremena. Da zapriječ končan poraz, la-
tiše se svakog sredstva. Kupuj izbornike,
obećavaj istina zlatne brijegeve, sklajaj
savezništvo sa socijalistima, podpisuj re-
versale biskupima, to bijahu njihova iz-
borna sredstva, tako dočepaše se kod užih
izbora, nekoliko glasova više nego li kod
prvih izbora, i protarase neto milom,
nešto silom u carevinsko vijeće svojeg
Rizza i Bartolija.

Na dokaz poraza istarskih Talijana neka
služe slijedeći izborni podatci.

Rezultat izbora 14. svibnja bio je ovaj.

I. Talijanski kotari.

1. kotar: Buje, Piran, Spadaro (klerika-
laci) 4728 glasova, Bennati (liberalci)
2884, Rittosa (socijalisti) 2022, Kompare
(Slovenac) 1559, Gambini (Talijan izvan
stranaka) 932. Uži izbor između Spadara
i Bennati-a.

2. kotar: Poreč, Rovinj, Motovun, La-
ginja 4713 glasova, Bartoli (liberalci) 4699,
Vattovaz (klerikalci) 3183, Sillic (slo-
vac) 383. Uži izbor između Laginja i Bartolija.

3. kotar: Pula-Lodij Mali, Laginja
3194 glasa, zemaljski kapetan Rizzi (lib.)
3326, Martin (slo.) 1247, Zanetti (kler.)
108, ministar Derschatta 48.

II. Hrvatski kotari!

4. kotar: Podgrad-Koparska. Hrvat-
slovenski kandidat Matko Mandić izbran
je jednoglasno, sa preko 3000 glasova.

5. kotar: Pazin-Labin-Buzet. Dr. La-
ginja 5284 glasa, Mrach (lib.) 1369, Bučić
(slo.) 454.

Izabran je dr. Laginja.
6. kotar: Volosko Krk-Cres. Spinić
4954 glasa, Costantini (Tal.) 858.
Izabran je Spinić.

Hrvati (i Slovenci) dobili su naime
22.704 glasova, a Talijani 21.027 glasova,
dakle za 1677 manje. Sam pako najza-
slušniji za ove izbore vođa Hrvata dr. M.

Laginja dobio je ukupno 13.191 glasova, dakle za 115 više nego svi liberalci, koji su dobili 13.076 glasova. (Ostali Talijani dobili su 7951 glas.)

Još je značajnije, prema malom broju talijanskih glasova u hrvatskim kotarima (ukupno 2167), opaziti kako hrvatski glasovi u talijanskim kotarima iznašaju tako velik broj, da n. pr. u Pulji ima Laginja tek za 132 glasa manje od Rizzia, a u Poreču ima dapače za 14 glasova više od Bartoli. To znači, da su se Hrvati u talijanskim kotarima afirmirali sa 9466 glasova, a Talijani u Hrv. kotarima samo sa 2167 glasova.

Dne 23. svibnja bili su uži izbori. Rezultat je bio ovaj:

U II. kotaru dobio je Bartoli 6422 glasa, a Laginja 5819, dakle samo za 603 glasova manje. Kod prvog je izbora imao Bartoli 4699, Laginja 4713, klerikalac Vatovac 2183, a Silić (soc.) 383. Sada je Bartoli dobio za 1723 više, a Laginja za 1106 više.

U III. kotaru dobio je Rizzi 4833, a Laginja 3724, dakle za 1109 manje. Proslag puta dobio je Rizzi 3342, Laginja 3196, socijalista 1241. Dakle kod uži izbora je dobio Rizzi 1491 više, a Laginja 528 više.

U I. kotaru izabran je Spadaro (klerik.) Ovoga puta su se dakle Hrvati afirmirali u dva «čisto» talijanska kotara sa ukupno 5943, a ako ovamo pribrojimo još I. kotar (prvo glasanje) sa 1559, dolazimo do broja 11.103 kojim su se afirmirali Hrvati i Slovenci u 3 talijanskim kotarima a Talijani sa 2167 u Hrvatskim. Što znači, da su Hrvati (i Slovenci) dali ovaj put ukupno maksimum od 24.338.

I da se vidi razmjernost glasova palih kod uže izbora, donosamo još ovu zanimivu potanjan skrižaljku po izbornim sekcijama u Poljskom i Porečkom kotaru:

Izborni kotar Pala, Mali Lošinj, Osor.

Sekcija: Pala I. a	Laginja	366	Rizzi	689
• I. b	•	252	•	527
• II. a	•	324	•	386
• II. b	•	300	•	588
• III. a	•	375	•	479
• III. b	•	284	•	426
• Sitan	•	939	•	321
• Galešan	•	283	•	550
• Lošinj	•	375	•	586
• Osor	•	75	•	265
• Susak	•	141	•	208
Ukupno		3724		4833

Izborni kotar Poreč, Motovun, Istrij.

Sekcija: Poreč	Laginja	2	Bartoli	923
• Zbandaj	•	444	•	15
• Mongeb	•	137	•	17
• Tar	•	176	•	380
• Vrsar	•	110	•	399
• Sv. Lovreč p.	•	257	•	86
• Višnjani	•	133	•	357
• Sv. Vidal	•	402	•	40
• Motovun	•	257	•	330
• Karojba	•	741	•	10
• Opatjak	•	501	•	349
• Zrenj	•	374	•	121
• Vitinađa	•	164	•	281
• Kaštelir	•	109	•	141
• Vodjanj	•	356	•	804
• Karnica	•	497	•	46
• S. Vincenat	•	330	•	197
• Kafanar	•	288	•	201
• Rovinj	•	348	•	1315
• Bati	•	61	•	212
Ukupno		Laginja 5808		Bartoli 6415

Od tada već minuse tri ljeta, pa premda nam je još uvijek živa u pameti slika onih ugodnih časova, ipak zaboravismo na one odluke i obećanja, koje smo tom prilikom u nami stvarili i za koje smo već zagrijali. U one dane geslo svakog istarskog Hrvata bilo je, da 6 godina jedan od talijanskih kotara mora pasti u naše ruke. Izmakla je već od tada treća godina, ali žalibože nijesmo ništa poduzeli, da olizivtorimo one naše odluke i obećanja.

Ove tri godine, koje nas još dijele od novih izbora proći će brzo; pa bi nas novi izbori mogli zateći nepripravne. Nepripravne protiv kojih se imademo boriti jesu moćni i dosta brojni, uz to pod zaštitom

sadanje vlade, pak zato naša borba neće biti jednostavna ni laka.

Pomisao na buduće izbore, neka bude ponuka istarskim Hrvatima da započnu ozbiljnim radom u puljskom i porečkom izbornom kotaru.

Imademo u Istri političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri, u ovo društvo morali bi se upisati svi svjestiti istarski Hrvati, da svi dojdemo na okupu, a da političko društvo uzmogne na ovaj način uputiti nas, što i kako moramo raditi, da nam ovo bude savjetnikom i vodjom, da nas do tri godine novi izbori nađu organizirani u jedno političko društvo, koje će biti političko ne samo po imenu već i po svojoj djelatnosti.

Uspomena 14. svibnja 1907. bila nam pobudom za daljnu borbu za slobodu istarskih Hrvata.

VIJESTI.

Hrvatsko kazalište.

Sutra nedjelja davat će se komedija u 3 čina *Nervozne žene*. Ovo je zadnja predstava naših dilanata u ovoj sezoni, a u ujedno i oprosta večer gdje. pl. Prugovečki i gosp. Vestlinovića, koji nakon dvogodišnjeg rada ostavljaju naš «Dramatički otkaz» za kojeg su se zauzimali podignući ga tako visoko, naravno za naše puljske okolnosti, da se naši diletanti ne bojažu predstaviti se općinstvu čak i sa operetom, koja je i sjajno uspjela. Sutrašnja je večer ne samo oprosta već i korisnica učitelja dramskog odjela, pa se preporuča svim našim, da obojko pohode ovu predstavu, da se naučiju lijepote ovog veoma uspjelog komada, i da pokušaju svoje priznanje našim diletantima i njihovim vrijednim učiteljima.

Početak predstave točno u 8½ sati na večer.

Izlet u Cres.

Veliki oglaš pribiti na ulgovima gradskih ulica najvještavaju nam, da ćemo buduće nedjelje imati ponovno prigodu, da i mi puljski Hrvati i Slovenci prisustvujemo godišnjoj skupštini naše Družbe, i da proživimo sličan dan onome, kada smo god. 1907. bili u Pazinu da proslavimo našu pobjedu svibanjskih izbora za carevinski vijeće, ili god. 1908. kada imasmo sreću, da pod krovom našeg «Narodnog Doma» pogostimo istarsku braću. Udobni i veliki parobrod prenjat će dojučeršnje nedjelje, prekonasheg kvartera, puljske Hrvate, koji idu u pohode cresskim kopasima, da pozdrave ove smjele borce protiv talijanskog sinjorijata, da se dive njihovim uspjesima, i da u bratskom zagrljaju dobijaju novu snagu za nove borbe, koje nas čekaju, za slobodu i prosvjetu našeg naroda.

Na drugom mjestu donosamo poziv ravnateljstva na 17. glavnu godišnju skupštinu.

Odlazak iz Pule slijedit će u 8 sati u jutro. Dolazak u Cres oko 11½, prije pod. Zajedničkog objeda nema već je svakom na volji, da obijuje ili na parobrodu ili u Cresu. U 3 sata po podne počet će skupština a kao treća točka službenog programa slijedit će zabava u prostoranom školskom vrtu, kog koje će sudjelovati mjesna društvena glazba Volosko-Opatija. Našem izletu sudjelovat će i ovdješnji pjevački zbor.

Izletu će učestvovati i ostali rodoljubi iz Istre, koji mogu doći u Pulu nedjelju u jutro u 7½, sa željeznicom, jer se je izričito za ove utanažio odlazak iz Pule u 8 sati.

Preporučamo onima, koji misle učestvovati izletu, nek se polaze da dobave dok su još na vrijeme putne karte.

Poziv na gospodjice pjevačice.

Umojlanjaju se najuljudnije gospodjice, koje pjevaju za koncert «Družbe sv. C. i M.», da pohađaju rurno i točno vježbe, koje se obdržavaju svaki utorak, četvrtak i petak od 7 sati do 8½, u večer u dvorani «Hrv. Citanice». Istodobno umoljavaju se i druge gospodjice, koje imaju dobar glas za pjevanje, da bi se obzirano na važnost muzikalne izobrazbe u opće a napose radi važnosti tog koncerta mno-

gobrojno odazvale našemu već javljenom pozivu.

Prijava za ovaj koncert primaju se još ove sedmice kod gosp. Stihovića u Ist. Posujilnici. U koliko nam je poznato prijavlja se i radi nemurno, da taj koncert izpadne što sjajnije i doprinese čim više koristi velerazložnoj našoj Družbi. Pjevački zbor predstaviti će se općinstvu sa izabranim programom od 7 skladaba, t. j. 3 mješovitih zbora, od kojih će jedan trajati preko pol sata, 1 ženski i 1 muški zbor, svi uz pratnju orkestra a iza toga još 2 vokalna zbora.

Izlet u Cres sa obale Lošinja.

Hrvati iz Malog i Velikog Lošinja pridružuju prigodom glavne skupštine Družbe sv. Cirila i Metoda u Cresu dne 5. lipnja izlet posebnim parobrodom Ugarsko-Hrvatskoga društva «Crikvenica».

Parobrod na polasku i povratku pristati će u Unje, Neretinu i Martinšćicu, pa će i tamnoljbi Hrvati imati prigodu da prisustvuju ovom narodnom blagdanu.

Cjena iz Lošinja u Cres i natrag utanažena je na 2 kruno po osobi.

U obim Lošnjima vlada veliko zanimanje za ovaj izlet.

Izborna reforma u Hrvatskoj.

Zagrebački sabor glasovao je pred to dana novi zakon za izbore u sabor kraljevine.

U Hrvatskoj Slavoniji na više od dva i pol milijuna duša do sada je imalo pravo glasa samo nešto oko pedeset tisuća, a i to tako, da su u nekim kotarima odlučivali skoro sami javni službenici, dakle čeljad ovisna od svake vlade koja dođe.

Novim zakonom imat će pravo glasa pet puta toliko ljudi, to jest dakle i oni posjednici, koji plaćaju razmjerno malen porez. Nije još općenito ni tajno pravo glasa, ali je velik napredak prema onom, što je do sada bilo. Tako će u hrvatski sabor moći dolaziti zastupnika slobodnih i samostalnih, koji će narod braniti bolje, nego li je bivalo do sada.

Izbori u Bosnoj

U Bosnoj i Hercegovini obavili su se ovih dana izbori za posebni sabor te zemlje, u kojoj žive narod našega jezika. Tamo se izbori čine po vjeri: Muhamedanci (Turci) o sebi, katolici o sebi, pravoslavni (starovjerci) o sebi, podijeljeni u više kotara seoskih i gradskih.

Pravoslavni se drže za Srbe, katolici za Hrvate, a Muhamedanci neki ovaako, neki onako, većina sklonja je posebice za samo bosanstvo. Ali svi su našega naroda i jezika, hoće li rni hrvatskoga, hoće li reći srbskoga.

Pravoslavni držali su pri izborima skoro svuda za jedan štap i njihovi se glasovi za to nisu ciepalj. A došlo ih mnogo na izbore; znak da su ih već prvi put dobro izučili, kako ti poslovi gredu, jer Bosna od mnogo stotina godina nije imala sabora, dakle ni izbora za sabor.

Muhamedanci bili su podijeljeni na dvije stranke. Žalibože tako i katolički Hrvati. Izabrano je od sve tri vjere ljudi dobrih, razložitih i učenih. A da smo jedan narod s njimi i mi Hrvati od Istre, to nam svjedoče i imena nekih zastupnika.

Na primjer i tamo će biti zastupnik Mandić, kao da je iz Kastavaca, a nije, nego je iz Travnika u Hercegovini. Bit će tamo zastupnik i neki biskup Sarih rođen Bošnjak, a Šarića je rođa i po Istri.

Sviet se čudi, kako je sve pošlo mirno i u redu. Tu nije bilo Jokeša ni tučnje, ni svadje. Mislili su osobito Njemci a Talijani, da je u Bosnoj sve sama čeljad divlja, a kada tamo, evo se nije čulo ništa, čući se među «prosvjetljenjima» Madjari već davnih mrtvih glava, a još je skoro pun mjesec dana do izbora.

U gradovima glasuje se pismeno, a u seoskim kotarima ustmeno. Bilo je i čudnoga glasovanja. Na primjer: jedan je rekao: Ja ću za te i za svoju djecu. (Pravo je mislio!). Drugi je glasovao za Franju Josipa. Treći (Turčin) rekao je, da glasuje za turskoga Sultana. Što ćemo, bilo je za

prvi put, pak je nepodučen čovjek, neznaoje kandidata svoje stranke, rekao što mu je srce govorilo!

Talijani u Americi.

Kako novine javljaju u New-Yorku je pakla osuda protiv Talijanu Vivianiju, koji je kao član «crne ruke» anoninim priređenim listovima kušao od tenora Carusa (isto Talijanca) na silu izmamiti 60.000 dolara. Viviani je osuđen na 7 godina i 5 mjeseci tamnice. Istom strogoću postupat će se i protiv ostalim do sada upašenim članovima «crne ruke».

Koliko ima Slavena u Americi?

U svemu imade u Americi pet milijuna Slavena. U Sjedinjenim Državama živi jedan milijun Čeho-slavena (p6 milijuna Čeha i p6 milijuna Slovaka), 2 milijuna Poljaka, 400.000 Hrvata i Srba, 460.000 Rusi, 105.000 Slovaka i 80.000 Bugara; ukupno 4 milijuna Slavena u Sjedinjenim Državama. Peti milijun Slavena živi izvan Sjedinjenih Država: u Kanadi, Argentini, Meksiku, Paragvaju, i to 210.000 Čeho-slavena, 400.000 Poljaka, 160.000 Hrvata i Srba, 140.000 Rusi i 100.000 ostalih slavenkih pripadnika.

Pogreb kralja Eduarda VII.

Dne 20. ovog mjeseca bio je u Londonu svečani sprovod mrtvih ostataka engleskoga kralja na vječni počinak. Riedka svečanost jer je vladara na svijetu malo, a po gotovo vladara tako moćnih država, kako je Velika Britanija.

Na hiljade naroda sjatilo se je po ulicama grada, po prozorima raznih palača, za koje se je prozore onaj dan, samo za pogreb placalo na hiljade kruna.

Na pogrebu vozili su top i vodili konja, kojega je kralj najradije jahao i psa, kojega je najvolio. Dakako da nisu faille počasne satnije vojnika razne vrste, maršali od vojske, admiral i od engleske bojne mornarice, najjače na svijetu, pak 63 adjutanta pokoljnoga kralja.

Nu što je tomu sprovodu dalo osobitu znamenitost, bili su i neki vladari i knezovi drugih država, kojih se ne pamti, da je bilo kada na pogrebu jedne okrujene glave.

Za liesom je išao novi kralj, sin pokojnikov, Juraj V., a njemu na dano nje macki cesar Vilim, pak redom se da m kraljeva i to: kralj Norveški, Grčki, Španjolski, Bugarski, Danski, Portugalski i Belgijski, više njih u blizem rodu ti tuzbini i pokojnikom. Za kraljevinu bila su tri njemacka vladajuća kneza i deset prestolonasljednika, među kojima u prvom redu austrijski Fran-Ferdinand. Svi su, bili na konjima. Za njimi donajest dvorskkih kočija, u kojima su sjedile ur kraljicu udovu druge ženske od raznih vladarskih kuća, među njima i ruska cesarica udova majka današnjega ruskoga cara.

Nadbiškup od Centenburga je obavio je crkvene svečanosti. Naš neumrlj Gundulić pjevao je «Mru kraljevstva, mru gradovi i njih plemstvo-tama krije». Kamo neće samotnan pojedinac, kad mu po Božjoj odredbi dođe red. Općenitvo se je vladalo svuda posve tiho, kako se pristoji za tako žalostnu pogodu. Od gnječe i topline mnogim je pozdilo.

Dojdući broj «Omnibusa» izaći će u subotu 4. junija.

PARTE ITALIANA.

NOTIZIE.

La ferrovia insulare dalmata.

La «N. P. Presse» di Vienna nel numero del 21 maggio portò un articolo di Max Gottlieb intitolato «Die dalmatinische Eisenbahn».

Parla dei prodotti agricoli della Dalmazia che potrebbero essere smerciati in Austria e delle industrie dell'interno, le quali dovrebbero passare per la via della Dalmazia verso l'Oriente.

Anche Gottlieb è per una ferrovia insulare, vale a dire per trasporti d'interi treni dal continente istriano fino a quello della Dalmazia. Però a differenza dei già noti, progettati di simili ferrovie-piroscafi,

le quali avrebbero i loro punti di partenza o da Preluka (Volosca-Abbazia), o da Medolino, il Gottlieb propende per un terzo progetto, il cosiddetto progetto «Wenuschi». Secondo lui dovrebbe costruirsi un tronco ferroviario da Lupoglava (linea Divača-Pola) fino a Fianona; di là un traghetto (piroscafo) di circa 4000 tonnellate, portante interi treni, passerebbe a Faresina sull'isola di Cherso. Poi lungo l'intera isola di Cherso la ferrovia passerebbe Ossero fino a Punta-Croce. Di là di nuovo un traghetto per la traversata del mare (29 chilometri) fino a Novalja poi Pago, ed infine traversando lo stretto fra quest'isola la ferrovia raggiungerebbe la terraferma della Dalmazia, per avere a Zara una stazione di primo ordine. Va da sé, che Zara dovrebbe poi essere congiunta con altri luoghi della Dalmazia a mezzo di linee ferroviarie.

Il Gottlieb ritiene che sarebbe sufficiente costruire la insulare a scartamento ridotto, con il che si risparmierebbe molto sulle spese di costruzione. Egli crede, che per una tale linea (Lupoglava-Zara) comprese le spese dei porti necessari a Faresina, Punta-Croce e Novalja basterebbero 25 milioni di corone.

Fiat traduzione.

Ci scrivono da Rovigno: A chi non s'intende di diplomazia veneto-bisantina potrebbe apparire, stando al vostro grande «Giornaleto», che i nostri ascoltanti si mandano al Tribunale di Rovigno, perché apprendono la lingua italiana. Il Tribunale di Rovigno è dunque una fabbrica di impiegati croati per l'Istria.

Santa Eufemia, perdona loro!

Il «Giornaleto» invece colpisce nel segno vero bersagliere di Baldissera.

La missione dei nostri giovani a Rovigno è indicata in due sole parole: Fiat traduzione. Ecco così. Certe lor signorie, i consiglieri, non conoscendo né il croato né il tedesco, nella propria miseria scribacchiano tutto in lingua italiana. Ma siccome hanno la disgrazia di tirare la paga in corone anziché in lire e siccome in forza ad un maledetto paragrafo austriaco le parti devono ricevere scritti in lingua propria, così le lor signorie terminano i propri elaborati col comodo belfi: Fiat traduzione! Ed allora entrano in azione i nostri giovani.

Così stanno le cose. Non è però lontano il giorno quando sopra il Tribunale di Rovigno in luogo di: Fiat traduzione, intonerà il: Fiat Justitia.

Chi vivrà vedrà.

Intanto evviva il consigliere avvocato proposito il primo in terra!

All'indirizzo dell'Ungaro-Croata.

È una vergogna che la Società di navigazione Ungaro-Croata sia l'ultima a ricordarsi non solo che a Pola vivono Croati in numero preponderante ma anche che gran parte del commercio marittimo è in loro mani.

Le Società «Dalmatia», «Ragusa» e persino il «Lloyd» si sono decisi di riconoscere un tanto sulle tabelle delle rispettive agenzie. L'Ungaro-Croata sola crede ancora che qui siamo a Rimini.

La Direzione della Società viene con ciò invitata di cambiare l'attuale tabella della propria agenzia a Pola in modo, che sulla stessa trovi posto anche la lingua croata.

Box.... box.... aiuto!

Niente paura! Egli si scrive Boxich ma la radice del suo nome non viene dalla terribile arma bensì dal buon Domesdico. Egli è da Sinj in Dalmazia, il Garibaldi. Il suo nonno chiamavasi Marko Botić e portava la berretta rossa.

Ma uno di quei santoli, che pagando convivi e comari, battezzavano in illo tempore i figli di contadini di Spalato coi nomi di Dante, Umberto e Santuzza, fa-

condoci assistere nelle viuzze a comicesime profanazioni del Sommo, — impone anche al piccolo Botić il nome altisonante di Italo. Ed ecco, sotto la magica virtù di quel nome, latinizzarsi stante pede il barbaro sangue degli antenati morlacchi. Così sorse Italo Botich, (chinate la fronte!), a capo della mularia zaratina.

Or avvenne dunque, che, avendo il regnicolo Bertarelli, osato dire conforme alla verità agli ignoranti e turliupanti compaesani suoi, che in Dalmazia accanto a 600.000 Croati e Serbi, vivono 15.000 italiani (italiani a la Botić), insorse l'Italo nell'Ebreo del 25/5 1910 a rivendicare la Dalmazia per la mamma Italia. Ed egli scoprì in Dalmazia niente meno che 100.000 italiani purissimi.

Ma, disasclze, osserviamo noi se sono in Dalmazia così potenti i propiti di... Kraljević Marko, e perché non mandano a Vienna un proprio deputato, anziché far parte a Trieste a Luigi Ziliotto la parte di marionetta fra risa e beffe generali?

Un anniversario.

«È venuto il momento di salvare la nostra starina, la nostra domaćina. Voi non siete né Italiani (aha!) né Croati, siete Istriani come è Istriano il dott. Ettore Costantini. Se eleggete lo Spinčić, andremo cadere sotto la Croazia. Egli ha detto a Zagabria nel 1891 che sorgerà un regno croato libero ed unito e perciò ha perduto subito la paga di professore. Chi vuole dunque che l'Istria resti sotto il nostro imperatore, voti per il dr. Ettore Costantini».

A questo basso manifesto del candidato italiano, di cui si vergognerebbe anche un rinoceronte, e stilizzato naturalmente in lingua croata, ha risposto il 14/5 1907 il popolo eleggendo con 5000 contro 800 voti il prof. Spinčić a proprio deputato.

A questo schifoso manifesto ha risposto il popolo eleggendo a primo scrutinio, in altri due distretti, con migliaia contro decine di voti i candidati nostri Laginja e Mandić.

A questo manifesto italianamente perduto ha risposto il popolo nel distretto di Rovigno-Parenzo dando più voti a Laginja che al Bartoli.

A questo proclama vigliacco ha risposto il popolo anche nel distretto di Pola-Lussin, cacciando l'onnipotente Rizzi in ballottaggio col nostro candidato.

Li 14 maggio 1907 nessun deputato italiano è spuntato, né in Istria né a Trieste.

Li 14 maggio 1907 gli Italiani si avvelenarono i sacchi mordendosi la lingua.

Gloria al 14 maggio 1907!!!

Evviva l'Istria slava!!!

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA i DB.

Odgovorni urednik: Jovka Maholija.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5

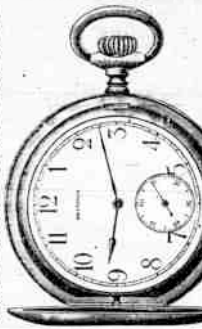
PODRUŽNICA

— Via Lissa broj 37. —

Telefona broj 53. .:

**Prodaja
svježeg kruha
3 puta na dan.**

Prvo i najveće skladište ura i zlatne robe.

- Jergov prvi plesnati sat u kovnom oklopu . . . K 9.-
Fini kovni sat s lancem . . . 6.-
Pravi srebrni remontoir sat s kamenima i lancem . . . 11.-
s dvostrukim poklopcem, osobito čvrst s lancem . . . 15.-
Pravi srebrni remontoir sat za gospođe, s kamenima . . . 10.-
dvostruki sa 3 srebrna poklopa . . . 14.-
Srebrna Tula Ankora remontoir sat, fini, sa 3 srebrna poklopa . . . 20.-
u plamotom poklopu, sa finim kovinskim brojem, 15. ruina . . . 24.-
Pravi srebrni Ankora remontoir sat, 3 srebrna poklopa s kamenima . . . 16.-
Zlatni sat za gospođu od K 42.- napravljen.
«Omega» vrlo točan sat u srebrnom oklopu . . . 35.-
Pravi 14 kar. zlatni remontoir sat za gospođu . . . 24.-
14 kar. zlatni vrtni lanci s privjeskom . . . 16.-
K 18-20-30.- i više.
14 kar. Lorgnon-lanci 100 cm dugi . . . 48.-
60-70-80.- i više.
14 kar. zlatni lanci narukvice K 30-38-44-60.-
14 karat. zlatni lanci za gospođu K 32 40-50-60-80.

Posređeno jamstvo.

ul. Sergia, 21. — K. JORGO - PULA — ul. Sergia, 21.

FILIP BARBALIĆ

PULA - Via Sissano, 3.

Preporuča svoje
solidno skladište
pokućtva.

Raccomanda il suo
grande deposito
mobili.

Dodjite pa
ćete se
uvjeriti!

Venite per
accer-
tarsene!

NAJPRIKLADNIJI DAROVI za krizmu i imendan!

POSLOVNO GOSPODARSTVO: 1/2 mal. do-
biti, veliki promet, istodobno samo dobra roba.

Imati dobro ideju župnu uru nije uvijek prikladno. Ispak za one, koji trebaju župnu uru, a to je uz domaćinstvo i prilike svaki koji praktično želi, ima samo takovu vrijednost, koja je doista pouzdana. Nije je ne imati uru, nego li takvu koja neće lošiti. D. hira i pouzdana ura čuva do žute i neugodnosti, netreba se bojati da će se nepotrebno vrijeme utaman potratiti. Rošiti može se se točnu odbraviti.

Ako dakle trebate takovu uru, to vam se najbolje preporučuju dobro poznate ure kao: ORIGINAL GLASHUTTE, SCHAFFHAUSEN, OMEGA, MOERIS i ORIGINAL ROSEKOFF-PATENT od zlata, srebra, nikla i ocili imade uvijek veliki izbor na skladištu

LUDW. MALITZKY nasljednik
EMIL F. UNTERWEGER
Uremeljeno 1897. — PULA, via Sergia 63.

Daje se eventualno i na obročito odplaćivanje. Veliki izbor svih drugih ura i bijelica, budi iea, briljantne i ogledne stvari, i p. trahino za pohranu. Pošto česte mijenjam robu, to me drim chemika dosta je kod naruabe navesti vrst robe. Uz dobro jamstvo i preporuku kaljem strani na izbor

Nagrada diploma za vlastite proizvode

ANT. DOMINIS

Via Marianna 7 — PULA — Vlastita kuća.

Bogato skladište finog i jeftino maslinovog ulja na malo i veliko te dalmatinskog i istarskog vina na veliko.

Trgovina specerajске i kolonijalne robe te slanih riba, ob-
jubiljenih među obćinstvom u Puli i okolici.

PRODAJA NA MALO I VELIKO.

Glavno zastupstvo LASTILA za cipele Družbe sv. Ćir. i Met.

ŠIRITE I KUPUJTE 'OMNIBUS' - DIFFONDETE L' 'OMNIBUS'

Novi
fotografički
atelier

ERMINIO MIONI

ulica Sergia 67, III. kat.

Preuzima slikanje svakovrtnih skupina u i izvan ateliera.

Porečava i umanjuje svaku fotografiju.

Preuzima izradbu fotografija za privjeske i fotografija razglodnica.

Podvorbba brza, cene umjerene.

Slavenima grada i okolice
preporučamo našu krojačnicu
na

GLAVNOM TRGU, 6
(Piazza Foro Nr. 6)

koja je uvijek snabdivena
najmodernijom robom iz po-
najboljih tvornica sukna česke
i engleske.

Cijene su veoma umjerene,
a poslužba brza i solidna.

Ant. Klement, Pula
krojač.

GIACOMO ZUDICH
PULA

Via Giosuè Carducci, 57.

Najbolje
uredjena trgovina
željezne robe.

Veliko skladište
svakovrstnih
koža.

Najniže cijene.

ZVONIMIR TKALEC
PULA, via Siana, 25.

Glavno zastupstvo poznate
Volanijeve lužine za pranje rublja.
Cijeno i pute na zahtjev franko.

Koncesionirana mehanička radionica
B. ROBAK - Pula

Via Abbazia broj 25
a od 15. maja u
Via Giulia b o j 5.

Preuzima uređenje potpunih kupaoonica, praonica
i kloseta, vrata plinika i električno svjetlo, vodo-
vode i električne zvonice.

Popravlja i preuzima namještanje motora na plin
i benzin te sve radnje susjedstva u mehaničku
struku. — Nadalje drži **veliko skladište**
lustrera, myzika i tulaka za plin, električnih zvo-
nica, žarulja itd. itd.

Saobraćaj u hrvatskom, českom, njemačkom
i talijanskom jeziku.

Cene umjerene.

Pekarna finog peciva
3 put svježe na dan

Matej Dekleva

Via Veterani broj 1
PODRUŽNICA: Via Ospedale broj 7.
Telefona broj 53.

Prodaje finog brašna iz prvih mlinova uz umjerene cijene.

3 put
svježi
na dan

3 put
svježi
na dan

Austrijska

trgovina robe za gospodu i gospodje

„OLD ENGLAND“

(vlastnica ANTONIJA AHNE)

PULA, Via Sergia br. 47.

Rubenine u svakoj cieni, za gospodu i gospodje, vunene robe, ru-
kavica u velikom izboru, toaletne i galanterijske robe, parfema i
sapuna, mahala, bluza za gospodje, dolnjih suknja (Japons) i pre-
gača, potrebe za odore, kravata za gospodu i gospodje, steznika,
kišobrana, galoša itd. itd.

Ustanovljena 1891.

Istarska Posujilnica u Puli
registrana zadruga na ograničeno jamčenje

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu
otplatu te prima uloške, koje ukamačuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Najveće i jedino domaće skladište pokućstva

A. Žunić i dr. - Pula

via Giosuè Carducci, 10.

Vlastita brusiona mramora.

Tapetarska radionica.